

Bruksela, 16 września 2021 r.
(OR. pl)

11930/21

COASI 135	COMPET 640
ASIE 37	EDUC 300
CFSP/PESC 834	RECH 407
WTO 215	CULT 75
TRANS 559	RELEX 776
ENER 386	OCDE 17
ENV 647	CCG 48
CLIMA 246	AVIATION 239
COHAFA 68	FIN 699
DIGIT 126	FISC 144
MARE 23	TOUR 73
COEST 213	MIGR 189
ASEM 10	COVID-19 341
CYBER 238	ATALANTA 15
DEVGEN 154	EUMC 198
SUSTDEV 118	COPS 322
ECOFIN 853	

PISMO PRZEWODNIE

Od:	Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)
Data otrzymania:	16 września 2021 r.
Do:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, sekretarz generalny Rady Unii Europejskiej
Nr dok. Kom.:	JOIN(2021) 24 final
Dotyczy:	WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY Unijna strategia współpracy w regionie Indo-Pacyfiku

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument JOIN(2021) 24 final.

Załącznik: JOIN(2021) 24 final

KOMISJA
EUROPEJSKA

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 16.9.2021 r.
JOIN(2021) 24 final

WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

Unijna strategia współpracy w regionie Indo-Pacyfiku

WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

UNIJNA STRATEGIA WSPÓŁPRACY W REGIONIE INDO-PACYFIKU

WPROWADZENIE

Indo-Pacyfik – rozległy region rozciągający się od wschodniego wybrzeża Afryki po państwa wyspiarskie Pacyfiku – ma coraz większe znaczenie strategiczne dla Europy. Rosnące znaczenie gospodarcze, demograficzne i polityczne tego regionu czyni go kluczowym graczem w kształtowaniu międzynarodowego ładu oraz w podejmowaniu globalnych wyzwań. **UE zamierza zwiększyć swoje zaangażowanie względem regionu**, aby budować partnerstwa, które wspierają międzynarodowy ład oparty na zasadach, stawiają czoła globalnym wyzwaniom oraz stworzą podstawy dla szybkiej, sprawiedliwej i trwałej odbudowy gospodarczej, zapewniającej długotrwały dobrobyt. Zaangażowanie to będzie opierać się na promowaniu demokracji, praworządności, praw człowieka oraz powszechnie uzgodnionych zobowiązań, takich jak Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 i jej cele zrównoważonego rozwoju oraz porozumienie klimatyczne z Paryża.

W oparciu o odnowione zobowiązanie państw członkowskich UE do działania na rzecz regionu, o którym mowa w konkluzjach Rady z dnia 19 kwietnia 2021 r., w niniejszym wspólnym komunikacie określono unijną strategię współpracy w regionie Indo-Pacyfiku poprzez:

- przedstawienie argumentów UE za zwiększeniem jej zaangażowania w regionie Indo-Pacyfiku;
- przedstawienie zasad UE regulujących jej zaangażowanie względem regionu Indo-Pacyfiku;
- określenie podejścia UE względem partnerstw i współpracy w tym regionie oraz
- szczegółowe określenie, w jaki sposób UE będzie realizowała tę wizję we współpracy z partnerami.

1. ARGUMENTY UE: SILNA PODSTAWA WZAJEMNIE KORZYSTNYCH RELACJI

Przyszłość UE i regionu Indo-Pacyfiku jest nierozdzielnie związana ze względu na współzależność ich gospodarek i wspólne globalne wyzwania. Region ten obejmuje siedmiu członków grupy G-20: Australię, Chiny, Indie, Indonezję, Japonię, Republikę Korei oraz Republikę Południowej Afryki, a także Stowarzyszenie Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN), które jest coraz ważniejszym partnerem UE. Region ten zamieszkuje trzy piąte światowej populacji, generuje 60 % światowego PKB, odpowiadał za dwie trzecie wzrostu gospodarki światowej przed pandemią i znajduje się w czołówce gospodarki cyfrowej. Unijne regiony najbardziej oddalone oraz kraje i terytoria zamorskie konstytucyjnie powiązane z państwami członkowskimi¹ zajmują ważne miejsce w podejściu UE względem regionu Indo-Pacyfiku.

¹ Reunion, Majotta, Francuskie Terytoria Południowe i Antarktyczne, Nowa Kaledonia, Wallis i Futuna, Polinezja Francuska.

UE i region Indo-Pacyfiku to regiony będące naturalnymi partnerami, jeśli chodzi o handel i inwestycje. UE jest największym inwestorem, podmiotem najbardziej zaangażowanym we współpracę na rzecz rozwoju i jednym z największych partnerów handlowych w regionie Indo-Pacyfiku. Region Indo-Pacyfiku i Europa odpowiadają łącznie za ponad 70 % światowego handlu towarami i usługami oraz za ponad 60 % przepływów bezpośrednich inwestycji zagranicznych. Wymiana handlowa między regionem Indo-Pacyfiku a Europą jest większa niż między jakimikolwiek innymi regionami geograficznymi na świecie, a roczny obrót w 2019 r. wyniósł 1,5 bln EUR. Region ten jest drugim co do wielkości miejscem przeznaczenia wywozu z UE i pochodzi z niego czterech z dziesięciu największych partnerów handlowych UE. W regionie znajdują się **główne drogi wodne** mające kluczowe znaczenie dla unijnego handlu, w tym Cieśnina Malakka, Morze Południowochińskie oraz Cieśnina Bab al-Mandab.

Region Indo-Pacyfiku jest ważnym źródłem globalnych wyzwań środowiskowych, ale jednocześnie także potencjalnym beneficjentem środków, jakie mogą im zaradzić. Udział regionu w globalnych emisjach dwutlenku węgla wzrósł od 2000 r. z 37 % do 57 % i będzie on odpowiadał za ponad 70 % wzrostu globalnego zapotrzebowania na energię do 2030 r. Oczekuje się, że zmiana klimatu jeszcze bardziej zwiększy presję na różnorodność biologiczną mórz, zasoby naturalne i zasoby rybne, prowadząc do zmian w dynamice ekosystemu. Region Indo-Pacyfiku obejmuje szereg obszarów morskich o wysokiej różnorodności biologicznej, takich jak koralowy trójkąt, w którym występuje 76 % światowych gatunków koralowców. Region ten stanowi źródło utrzymania dla 120 mln osób żyjących na tym obszarze. Samo Morze Południowochińskie odpowiada za około 12 % światowych połowów ryb, a na jego wodach pływa ponad połowa światowych statków rybackich. W związku z tym region ten ma zasadnicze znaczenie dla łagodzenia zmiany klimatu i ochrony delikatnej równowagi ekologicznej naszej planety.

W ostatnich latach **dynamika geopolityczna** w regionie Indo-Pacyfiku spowodowała **silną konkurencję**, a także napięcia wokół terytoriów spornych i stref morskich. Nastąpiła znacząca **koncentracja sił wojskowych**, również w Chinach, przy czym udział regionu Indo-Pacyfiku w globalnych wydatkach na cele wojskowe wzrósł z 20 % łącznych globalnych wydatków w 2009 r. do 28 % w 2019 r. Demonstracja siły i rosnące napięcia na obszarach znajdujących się pod szczególną presją, takich jak Morze Południowochińskie i Wschodniocchińskie, mogą mieć bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo i rozwój w Europie. Obserwuje się również wzrost zagrożeń hybrydowych, w tym dla cyberbezpieczeństwa.

Zagrożeniem dla **zasad demokracji i praw człowieka** są również autorytarne reżimy w tym regionie, co stwarza ryzyko dla stabilności regionu. Podobnie starania zmierzające do ustanowienia równych warunków działania na poziomie globalnym w oparciu o przejrzyste zasady handlowe są w coraz większym stopniu podważane przez nieuczciwe praktyki handlowe i środki przymusu gospodarczego. Zmiany te skutkują zwiększonymi napięciami w handlu, dostawach i łańcuchach wartości. Pandemia COVID-19 wystawiła na próbę odporność gospodarek, uwiaryściła w jeszcze większym stopniu współzależność UE i partnerów z regionu Indo-Pacyfiku i uwypukliła fakt, że obie strony zyskują odporność dzięki otwartemu, zróżnicowanemu i niezakłóconemu dostępowi do rynków światowych. Ponadto trwający kryzys w Afganistanie również uwiaryścił bezpośredni wpływ wydarzeń w tym regionie na bezpieczeństwo Europy.

W świetle tych czynników dla UE zasadnicze znaczenie ma **wzmocnienie współpracy z partnerami w regionie Indo-Pacyfiku**, w tym w kontekście dwustronnym, regionalnym i wielostronnym, oraz promowanie międzynarodowego ładu opartego na zasadach oraz dostępu do otwartych rynków i zapewnienie stabilnego środowiska handlowego. Będzie się to wiązało z dalszym pogłębianiem i różnicowaniem powiązań handlowych i inwestycyjnych oraz współpracy, aby przyczynić się do przyspieszenia transformacji ekologicznej i cyfrowej. Takie zaangażowanie powinno przyczynić się do wzmocnienia strategicznego zasięgu i bezpieczeństwa Europy oraz do zapewnienia odporności jej łańcuchów dostaw.

2. WIZJA UE: ZASADY DOTYCZĄCE WSPÓŁPRACY Z PARTNERAMI Z REGIONU INDO-PACYFIKU

Współpraca UE z regionem Indo-Pacyfiku będzie **oparta na zasadach i długoterminowa**. Będzie ukierunkowana na:

- ugruntowanie i bronienie międzynarodowego ładu opartego na zasadach, przez wspieranie inkluzywnej i skutecznej współpracy wielostronnej opartej na wspólnych wartościach i zasadach, w tym zaangażowaniu na rzecz poszanowania demokracji, praw człowieka i praworządności;
- propagowanie równych warunków działania oraz otwartego i sprawiedliwego otoczenia dla handlu i inwestycji;
- przyczynienie się do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałania zmianie klimatu i degradacji środowiska na lądzie i w oceanach oraz wspierania zrównoważonego i włączającego rozwoju społeczno-gospodarczego;
- zaangażowanie we współpracę dwustronną i wielostronną z partnerami w celu osiągnięcia celów porozumienia paryskiego i Konwencji o różnorodności biologicznej;
- kontynuowanie długoterminowej współpracy wielostronnej i regionalnej z Organizacją Narodów Zjednoczonych oraz instytucjami Bretton Woods, a także z organizacjami regionalnymi takimi jak ASEAN i Unia Afrykańska na zachodnim wybrzeżu Oceanu Indyjskiego;
- wspieranie prawdziwie inkluzywnego procesu kształtowania polityki i prawdziwie inkluzywnej współpracy, w których liczy się głos społeczeństwa obywatelskiego, przedstawicieli sektora prywatnego, partnerów społecznych i innych kluczowych zainteresowanych stron;
- ustanowienie wzajemnie wspierających się relacji handlowych i gospodarczych z regionem, które sprzyjają inkluzywnemu wzrostowi gospodarczemu i stabilności gospodarczej, oraz promowanie i ułatwianie konektywności;
- zaangażowanie się w regionie jako partner w naszych wysiłkach na rzecz podnoszenia świadomości na temat skutków globalnych tendencji demograficznych.

UE pozostanie konsekwentnym obrońcą **praw człowieka i zasad demokracji** oraz będzie nadal wykorzystywała wszystkie narzędzia, jakimi dysponuje: dialogi i konsultacje w dziedzinie polityki i praw człowieka, preferencje handlowe oraz włączanie kwestii związanych z prawami człowieka do głównego nurtu wszystkich unijnych strategii politycznych i programów. UE nadal będzie wykorzystywała swój system środków ograniczających (sankcji) wobec osób, podmiotów i organów odpowiedzialnych za poważne naruszenia praw człowieka i nadużycia na świecie, zaangażowanych w nie lub z nimi powiązanych. Na forach międzynarodowych UE będzie współpracowała z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku o podobnych poglądach, aby odrzucić wszelkie inicjatywy

podważające prawa człowieka zapisane w międzynarodowym prawie zwyczajowym i w międzynarodowych instrumentach dotyczących praw człowieka.

Priorytetem UE będzie dalsze wspieranie pełnego korzystania przez kobiety i dziewczęta z praw człowieka i równouprawnienia płci, wzmacnianie ich pozycji w kontekście aktywnego udziału w podejmowaniu decyzji obywatelskich i politycznych oraz dążenie do wyeliminowania wszelkich form przemocy wobec nich. UE będzie również nadal wspierać działania służące zwalczaniu wszelkich form dyskryminacji², prawa mniejszości etnicznych i religijnych oraz opowiadać się za zniesieniem kary śmierci, która wciąż obowiązuje w kilku krajach regionu Indo-Pacyfiku. UE będzie również propagować godną pracę i poszanowanie międzynarodowych norm pracy MOP w celu wyeliminowania pracy dzieci i pracy przymusowej w globalnych łańcuchach dostaw.

Ponadto UE będzie nadal promowała przestrzeganie międzynarodowego prawa humanitarnego. Będzie nadal propagowała dostęp do pomocy humanitarnej i zapewniała pomoc ratującą życie osobom w potrzebie. UE będzie wspierała trwałe rozwiązania dla uchodźców w przeciągających się sytuacjach o ogromnej skali, takich jak kryzys w Afganistanie i kryzys Rohingja.

3. PARTNERSTWO I WSPÓŁPRACA

Relacje UE z regionem Indo-Pacyfiku opierają się na więziach historycznych, kulturowych i handlowych oraz dziesięcioleciach znaczącej współpracy i pomocy. W tym kontekście UE:

- zwiększy swoje zaangażowanie i wzmocni swoją rolę jako wiarygodnego partnera wnoszącego wartość dodaną w długotrwałe stosunki ze wszystkimi partnerami w regionie³;
- wzmocni współpracę z organizacjami wielostronnymi i regionalnymi, takimi jak ASEAN, a także międzynarodowymi instytucjami finansowymi w celu promowania skutecznego multilateralizmu opartego na zasadach w regionie Indo-Pacyfiku;
- podejmie inicjatywy w zakresie zarządzania kryzysowego, zapobiegania konfliktom i budowania odporności;
- będzie współpracować z państwami członkowskimi w ramach podejścia Drużyna Europy, podejmując konkretne inicjatywy na szczeblu krajowym i regionalnym.

UE zawarła dwustronne umowy o partnerstwie i współpracy z wieloma partnerami w regionie i zakończyła negocjacje dotyczące nowej umowy o partnerstwie z państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku. Zamierza ponadto zawrzeć nowe umowy o partnerstwie i współpracy z Tajlandią i Malezją oraz w niedalekiej przyszłości rozpocząć negocjacje dotyczące umów o partnerstwie i współpracy z Malediwami. UE będzie również dążyć do zacieśnienia współpracy z **partnerami, którzy stosują już własne podejścia względem regionu Indo-Pacyfiku** – państwami ASEAN, Australią, Indiami, Japonią, Nową Zelandią, Republiką Korei, Stanami Zjednoczonymi oraz Zjednoczonym Królestwem. UE byłaby

²W tym ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

³ Zob. m.in. konkluzje Rady w sprawie unijnej strategii współpracy w regionie Indo-Pacyfiku (19 kwietnia 2021 r.), wspólny komunikat „W kierunku kompleksowej strategii współpracy z Afryką” (9 marca 2020 r.), konkluzje Rady „Róg Afryki: priorytet geostrategiczny UE” (10 maja 2020 r.), strategia UE dotycząca łączenia Europy i Azji oraz konkluzje Rady „Wzmocnienie współpracy UE w zakresie bezpieczeństwa w Azji i w stosunkach z tym kontynentem.

również zainteresowana nawiązaniem współpracy z państwami należącymi do sojuszu QUAD⁴ w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, takich jak zmiana klimatu, technologie i szczepionki.

UE będzie również kontynuować swoje wieloaspektowe relacje z **Chinami**⁵ poprzez nawiązywanie kontaktów dwustronnych w celu promowania rozwiązań dla wspólnych problemów, współpracę w kwestiach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania oraz zachęcenie Chin do przyczyniania się do pokoju i dobrobytu w regionie Indo-Pacyfiku. Jednocześnie we współpracy z partnerami międzynarodowymi, którzy wyrażają podobne obawy, UE będzie nadal chronić swoje podstawowe interesy i promować swoje wartości, jednocześnie przeciwstawiając się w sytuacjach, w których występują fundamentalne różnice zdań z Chinami, np. w kwestii praw człowieka.

UE zamierza zacieśnić partnerstwa ze wszystkimi właściwymi podmiotami w regionie Indo-Pacyfiku, z uwzględnieniem dynamiki i specyfiki subregionalnej.

Ocean Indyjski: brama dla Europy do regionu Indo-Pacyfiku

Ocean Indyjski jest dla Europy główną drogą prowadzącą na rynki regionu Indo-Pacyfiku i z powrotem. Stabilność i wolność żeglugi na tym obszarze mają zatem kluczowe znaczenie. UE jest zdecydowana wspierać swoich partnerów na Oceanie Indyjskim w radzeniu sobie z różnymi wyzwaniami, przed którymi stoją, takimi jak nasilające się skutki zmiany klimatu, zanieczyszczenie mórz i utrata różnorodności biologicznej lub nielegalne, nieraportowane i nieuregulowane połowy (połowy NNN). W tym celu UE może już teraz polegać na **silnej sieci partnerstw**⁶.

UE będzie dążyć do tego, by stać się partnerem regionalnych wspólnot gospodarczych, wspierać wysiłki na rzecz wzmocnienia Komisji Oceanu Indyjskiego, kontynuować wdrażanie umów o partnerstwie gospodarczym ze swoimi afrykańskimi partnerami w regionie oraz pracować nad nową umową o partnerstwie gospodarczym ze Wspólnotą Wschodnioafrykańską.

Centralna pozycja ASEAN

Od ponad 40 lat **UE i ASEAN rozwijają dynamiczne, wieloaspektowe partnerstwo**. To partnerstwo strategiczne obejmuje kwestie polityczne, bezpieczeństwa, gospodarcze, środowiskowe, klimatyczne i społeczno-kulturowe, jak również kwestie związane z konektywnością⁷.

UE docenia zaangażowanie ASEAN w skuteczny multilateralizm i popiera **centralną pozycję ASEAN**, jego starania na rzecz stworzenia opartej na zasadach regionalnej architektury oraz funkcję wielostronnego łącznika. UE wspiera również kierowany przez

⁴ QUAD to czterostronny dialog na temat bezpieczeństwa pomiędzy Australią, Indiami, Japonią oraz Stanami Zjednoczonymi.

⁵ Wspólny komunikat: „UE–Chiny – perspektywa strategiczna”, 12 marca 2019 r.

⁶ Przykładami takich partnerstw są Unia Afrykańska (UA), Komisja Oceanu Indyjskiego, Stowarzyszenie Współpracy Regionalnej Oceanu Indyjskiego, Południowoafrykańska Wspólnota Rozwoju (SADC), Wspólny Rynek Afryki Wschodniej i Południowej (COMESA), Wspólnota Wschodnioafrykańska (EAC), Międzyrządowy Organ ds. Rozwoju oraz Południowoazjatyckie Stowarzyszenie na rzecz Współpracy Regionalnej.

⁷ <https://www.consilium.europa.eu/nl/press/press-releases/2020/12/01/eu-asean-joint-ministerial-statement-on-connectivity/>

ASEAN proces zmierzający do opracowania skutecznego, merytorycznego i prawnie wiążącego kodeksu postępowania na Morzu Południowochińskim, który nie powinien naruszać interesów stron trzecich. Współpraca między UE a ASEAN obejmuje także szereg kwestii związanych z bezpieczeństwem, m.in. w ramach Forum Regionalne ASEAN.

Współpraca z partnerami w regionie Pacyfiku

UE nawiązała **dlugoterminowe partnerstwo z regionem Pacyfiku**, które pragnie wzmocnić poprzez umowę o partnerstwie z Organizacją Państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku, która zastąpi umowę o partnerstwie z Kotonu. Wraz z unijną umową o partnerstwie gospodarczym z państwami Pacyfiku będzie stanowiła ona podstawę do zacieśnienia współpracy politycznej i strategicznej opartej na wspólnych wartościach i celach.

Poza partnerstwami z państwami Afryki, Karaibów i Pacyfiku UE utrzymuje bliskie relacje i prowadzi dialog polityczny ze wszystkimi **państwami wyspiarskimi Pacyfiku** i ściśle współpracuje z Forum Wysp Pacyfiku, Wspólnotą Pacyfiku i pozostałymi członkami Rady Organizacji Regionalnych Pacyfiku.

4. JAK REALIZUJEMY WIZJĘ: SIEDEM OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH

W obliczu kryzysu związanego z COVID-19 UE skoncentruje się na tworzeniu warunków dla trwałej i inkluzywnej odbudowy społeczno-gospodarczej i będzie aktywnie współpracowała ze swoimi partnerami w następujących siedmiu obszarach:

- trwały i inkluzywny dobrobyt;
- transformacja ekologiczna;
- zarządzanie oceanami;
- administracja cyfrowa i partnerstwa cyfrowe;
- konektywność;
- bezpieczeństwo i obrona;
- bezpieczeństwo ludzkie.

4.1 TRWAŁY I INKLUZYWNY DOBROBYT

Pandemia COVID-19 wystawiła na próbę odporność społeczeństw, gospodarek i łańcuchów dostaw. UE i region Indo-Pacyfiku muszą współpracować w celu zapewnienia „lepszego odbudowy”. Celem **13. szczytu ASEM (Azja-Europa)**, który odbędzie się w dniach 25–26 listopada 2021 r., będzie pobudzenie odbudowy w sposób ekologiczny i zrównoważony. Zostanie on wzmocniony poprzez wielostronną współpracę na szczęblu grupy G-20 i będą mu towarzyszyły dwustronne dialogi makroekonomiczne z regionalnymi partnerami grupy G-20. UE będzie również dążyć do rozwijania wymiany informacji na temat kwestii makroekonomicznych z partnerami takimi jak Indonezja oraz Biuro Badań Makroekonomicznych ASEAN+3.

Odporne i zróżnicowane łańcuchy wartości

Odporne łańcuchy wartości mają kluczowe znaczenie dla odbudowy. UE będzie współpracować ze swoimi partnerami z regionu Indo-Pacyfiku w celu wzmocnienia łańcuchów wartości poprzez zacieśnienie i zróżnicowanie stosunków handlowych, realizację

obowiązujących **umów handlowych**, zakończenie trwających **negocjacji** handlowych oraz rozwój współpracy w strategicznych sektorach, w tym w celu rozwiązania problemu strategicznych zależności w łańcuchach dostaw. Na przykład w przypadku półprzewodników UE będzie współpracować z partnerami takimi jak Japonia, Republika Korei i Tajwan. UE będzie również współpracować z partnerami w celu wzmocnienia przepisów dotyczących ochrony handlu międzynarodowego przed nieuczciwymi praktykami, takimi jak dotacje dla przemysłu, przymus gospodarczy, przymusowy transfer technologii oraz kradzież własności intelektualnej.

Konieczne będzie rozwiązanie problemu braków w zakresie godnej pracy oraz naruszeń podstawowych praw pracowniczych, aby uczynić łańcuchy dostaw bardziej zrównoważonymi i odpowiedzialnymi. Jako lider w dziedzinie **odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej** UE będzie dążyć do stworzenia masy krytycznej państw wspierających prawa w zakresie ochrony środowiska, prawa człowieka i prawa pracownicze, należytą staranność oraz najlepsze praktyki⁸. Staraniom dwustronnym i wielostronnym będą towarzyszyć inicjatywy UE podejmowane w ramach Europejskiego Zielonego Ładu w celu zapewnienia odpowiedzialnego prowadzenia działalności gospodarczej oraz wsparcia walki z wylesianiem oraz utratą bioróżnorodności. Ponadto UE będzie nadal wspierać włączanie krajów rozwijających się i krajów najsłabiej rozwiniętych do regionalnych i globalnych łańcuchów wartości.

Aby ograniczyć bariery techniczne w handlu, UE będzie współpracować z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku o podobnych poglądach w zakresie ustalania norm i innych priorytetów regulacyjnych zgodnie z zasadami WTO. UE rozpocznie również współpracę regulacyjną w obszarach wspierających transformację ekologiczną i cyfrową, tak jak np. UE i Indie uzgodniły to w maju 2021 r.

Biorąc pod uwagę zasadniczą rolę, jaką sektor transportu odgrywa w zabezpieczaniu **odpornych łańcuchów dostaw** i promowaniu **ekologicznej odbudowy społeczno-gospodarczej**, kluczowym celem UE będzie zapewnienie odporności systemów transportowych w regionie Indo-Pacyfiku na przyszłe kryzysy. Zasadnicze znaczenie będzie miała współpraca na rzecz utrzymania i zapewnienia **bezpieczeństwa morskiego i wolności żeglugi**, zgodnie z prawem międzynarodowym, a w szczególności Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS).

Podstawy stosunków handlowych

UE dąży do dalszej współpracy w zakresie otwartego, zrównoważonego i opartego na zasadach handlu z partnerami w regionie Indo-Pacyfiku, w tym w zakresie zwiększania wsparcia na rzecz modernizacji Światowej Organizacji Handlu. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na wdrażanie i egzekwowanie kompleksowych **umów handlowych** z Japonią, Republiką Korei, Singapurem i Wietnamem oraz umowy o partnerstwie gospodarczym z państwami Pacyfiku⁹, a także unijnych umów o ochronie inwestycji z Singapurem i Wietnamem, które mają wejść w życie w nadchodzących latach.

⁸ Przygotowywane przepisy UE w tej dziedzinie stworzą potrzebę zwiększenia skali unijnego projektu „Odpowiedzialne łańcuchy dostaw w Azji” realizowanego z Chinami, Japonią, Mjanmą/Birmą, Filipinami, Tajlandią i Wietnamem. UE i ONZ współpracują z Indiami, Indonezją, Malezją, Mjanmą/Birmą, Sri Lanką oraz Tajlandią w celu propagowania wdrażania Wytycznych ONZ dotyczących biznesu i praw człowieka w Azji.

⁹ Zakres istniejącej umowy o partnerstwie gospodarczym z państwami wyspiarskimi Pacyfiku (Papua-Nową Gwineę, Fidżi, Samoa oraz Wyspami Salomona) zostanie prawdopodobnie rozszerzony w celu uwzględnienia nowych członków (Tonga,

Postępy w ratyfikacji kompleksowej umowy inwestycyjnej (CAI), w sprawie której pod koniec 2020 r. zakończono negocjacje z Chinami, leżą we wspólnym interesie UE i Chin.

UE będzie dążyć do zawarcia **umów handlowych** z Australią i Nową Zelandią oraz kontynuować prace nad umową z Indonezją, a także umową o partnerstwie gospodarczym ze Wspólnotą Wschodnioafrykańską. W maju 2021 r. UE i Indie wspólnie podjęły decyzję o wznowieniu negocjacji handlowych oraz rozpoczęciu negocjacji dotyczących oddzielnej umowy o ochronie inwestycji oraz umowy o oznaczeniach geograficznych. Zawarcie tych umów znacząco wpłynie na poprawę stosunków handlowo-inwestycyjnych między UE a Indiami. UE będzie również kontynuować pogłębione stosunki handlowo-inwestycyjne z partnerami, z którymi nie zawarła umów handlowych i inwestycyjnych, takimi jak Tajwan.

Ponadto UE jest nadal zainteresowana dalszą współpracą z ASEAN i należącymi do niego państwami członkowskimi, w tym poprzez możliwe wznowienie negocjacji handlowych z Malesją, Filipinami i Tajlandią, gdy warunki będą odpowiednie, oraz poprzez ewentualne negocjacje umów handlowych między regionami.

Szereg państw z regionu Indo-Pacyfiku korzysta z unijnych preferencji taryfowych w ramach **ogólnego systemu preferencji taryfowych (GSP)**, ułatwiających dostęp do unijnych rynków. Podczas gdy kraje najslabiej rozwinięte w regionie korzystają z bezcłowego i bezkontyngentowego rozwiązania w ramach inicjatywy „wszystko oprócz broni”¹⁰, Pakistan, Filipiny i Sri Lanka korzystają z rozwiązania motywacyjnego dotyczącego zrównoważonego rozwoju i dobrych rządów (GSP Plus). Instrumenty te w znacznym stopniu przyczyniły się do rozwoju gospodarczego tych państw, poszanowania przez nie praw człowieka i praw pracowniczych oraz ochrony środowiska i poprawy w zakresie sprawowania rządów.

4.2 ZIELONA TRANSFORMACJA

Działania UE w regionie Indo-Pacyfiku opierają się na długoterminowym planie współpracy z partnerami w celu zwalczania i łagodzenia **zmiany klimatu** oraz przystosowywania się do niej, a także przeciwdziałania utracie bioróżnorodności, zanieczyszczeniu i innym formom degradacji środowiska. Cel ten zostanie osiągnięty dzięki wyeliminowaniu czynników wywołujących te zjawiska oraz dzięki przejściu na gospodarkę o bardziej zamkniętym obiegu.

W ramach tej strategii UE będzie:

- zawierać **zielone sojusze**¹¹ z partnerami o podobnych poglądach, którzy zobowiązali się do realizacji celu, jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r., i innych ambitnych celów klimatycznych i środowiskowych. Pierwszy taki sojusz zawarto z Japonią w maju 2021 r. UE będzie również zawierać **zielone sojusze** z innymi partnerami;

Timor Wschodni i prawdopodobnie Kiribati, Tuvalu i Vanuatu), a jej przedmiot zostanie rozszerzony prawdopodobnie na usługi i inwestycje.

¹⁰ Wszystkie kraje uznane przez ONZ za kraje najslabiej rozwinięte kwalifikują się do programu „wszystko oprócz broni”. W regionie Indo-Pacyfiku dotyczy to między innymi Bangladeszu, Kambodży, Dżibuti, Laosu, Madagaskaru, Mozambiku.

¹¹ Zielone sojusze i partnerstwa: https://ec.europa.eu/international-partnerships/topics/green-deal_en

- nadal wykorzystywać **Międzynarodową platformę ds. zrównoważonego finansowania**¹², aby dzielić się najlepszymi praktykami i tworzyć wspólną płaszczyznę z partnerami o podobnych poglądach w zakresie podejść i narzędzi;
- **współpracować z krajami będącymi największymi emitentami** lub organizacjami regionalnymi, które mogą odegrać decydującą rolę w walce ze zmianą klimatu i promowaniu globalnej zielonej transformacji;
- w dalszym ciągu priorytetowo traktować odejście od węgla w ramach dwustronnych i wielostronnych zobowiązań oraz na forach międzynarodowych, w tym odejście od nowych inwestycji węglowych, stopniowe wycofywanie się z wytwarzania energii elektrycznej z węgla o nieobniżonej emisji i wydobywania węgla, a także zaangażowanie się w sprawiedliwą transformację z partnerami w regionie.
- intensyfikować działania prowadzone z tym regionem w celu **ochrony bioróżnorodności** i odtworzenia zdegradowanych ekosystemów na lądzie i w oceanach. Będzie wiązało się to ze współpracą z kluczowymi partnerami w celu osiągnięcia ambitnych globalnych ram różnorodności biologicznej na okres po 2020 roku;
- prowadzić współpracę w celu stworzenia warunków dla bardziej modeli produkcji o bardziej zamkniętym obiegu, odporniejszych łańcuchów dostaw między UE a regionem oraz bardziej odpowiedzialnego wydobywania surowców;
- promować łańcuchy dostaw niepowodujące wylesiania;
- kontynuować wspieranie wzmocnionych działań na szczeblu regionalnym i globalnym w celu rozwiązania problemu zanieczyszczenia plastikiem¹³, w szczególności poprzez współpracę z ASEAN, Japonią i Chinami;
- kontynuować dialog na wysokim szczeblu i inne formy współpracy w zakresie ochrony środowiska w regionie, w szczególności z ASEAN, Australią, Chinami, Indiami, Indonezją, Japonią, Republiką Korei, Republiką Południowej Afryki i pozostałymi zainteresowanymi partnerami.

W ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) - Globalny Wymiar Europy¹⁴ zwiększono docelowy poziom wydatków na działania skoncentrowane na przeciwdziałaniu zmianie klimatu do 30 %. Ponadto około 35 % programów badawczych w ramach programu „**Horyzont Europa**” poświęconych będzie działaniom w dziedzinie klimatu, oferując UE i partnerom z regionu Indo-Pacyfiku znaczne możliwości współpracy w zakresie przeciwdziałania zmianie klimatu i utracie bioróżnorodności.

Czysta energia i transport

W tym obszarze UE zamierza skoncentrować się na:

- mobilizowaniu dialogów energetycznych, partnerstw i instrumentów finansowych na rzecz zrównoważonej, bezpiecznej i przystępnej cenowo energii¹⁵;

¹² Platforma ds. zrównoważonego finansowania: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/sustainable-finance/overview-sustainable-finance/platform-sustainable-finance_en

¹³ W szczególności w ramach projektu „Re-thinking Plastics” [„Nowa koncepcji przyszłości tworzyw sztucznych”].

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z dnia 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej - Globalny Wymiar Europy

¹⁵ Istniejące partnerstwa obejmują projekty takie jak projekt gazociągu Turkmenistan-Afganistan-Pakistan-Indie (TAPI) oraz projekt energetyczny CASA1000 Azja Centralna-Azja Południowa.

- priorytetowym traktowaniu sprawiedliwej transformacji w kierunku bezemisyjnego, zintegrowanego systemu energetycznego, który uwzględni i łagodzi skutki odczuwane przez kraje i regiony znajdujące się w trudniejszej sytuacji.
- kontynuowaniu współpracy z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku w zakresie badań i rozwoju w dziedzinie technologii czystej energii, w tym wodoru odnawialnego jako obszaru priorytetowego, aby umożliwić szybszą, tańszą i bardziej wydajną transformację energetyczną¹⁶;
- wzmocnieniu współpracy w ramach Globalnego Porozumienia Burmistrzów w sprawie Klimatu i Energii, skupiającej się na miastach jako motorze działań w dziedzinie klimatu i transformacji w kierunku czystej energii, w celu podwojenia liczby sygnatariuszy w regionie (prawie 300 miast do 2023 r.).
- wdrażaniu strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności w celu rozwiązania problemów związanych z obniżeniem emisyjności i transformacją cyfrową we współpracy z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku oraz Organizacją Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO) i Międzynarodową Organizacją Morską;
- kontynuowaniu współpracy z szeregiem gospodarek regionu Indo-Pacyfiku w zakresie **transformacji cyfrowej transportu**, a także w **sektorze kolejowym**, w szczególności w odniesieniu do wdrażania europejskiego systemu zarządzania ruchem kolejowym;

4.3 ZARZĄDZANIE OCEANAMI

UE podejmie działania mające na celu wzmocnienie zarządzania oceanami w regionie Indo-Pacyfiku w pełnej zgodności z prawem międzynarodowym, w szczególności z UNCLOS, przede wszystkim w celu zapewnienia zrównoważonego zarządzania zasobami oceanicznymi oraz ochrony bioróżnorodności¹⁷. UE będzie nadal wspierać partnerów z regionu Indo-Pacyfiku w przeprowadzaniu reform systemów zarządzania i kontroli dotyczących rybołówstwa za pośrednictwem szeregu umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów zawartych w regionie¹⁸ oraz dialogów i grup roboczych¹⁹ ds. nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów (NNN). Działania te powinny przyczynić się do poprawy w zakresie przestrzegania przepisów w dziedzinie rybołówstwa oraz ochrony żywych zasobów morza i zrównoważonego zarządzania tymi zasobami w całym regionie.

Jako największy rynek eksportowy dla produktów żywnościowych pochodzenia morskiego w regionie Indo-Pacyfiku UE jest aktywnym członkiem szeregu regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem²⁰, które odgrywają zasadniczą rolę w zrównoważonym zarządzaniu zasobami rybołówstwa. UE zamierza również zostać członkiem Komisji ds. Rybołówstwa na Północnym Pacyfiku. UE będzie kontynuować działania na rzecz zwiększenia skuteczności tych organów i nawiąże współpracę z partnerami o podobnych

¹⁶ Ramy inicjatywy „Mission Innovation” 2015 pobudziły inwestycje w wysokości ponad 4,9 mld USD rocznie w innowacje w zakresie czystej energii oraz zaowocowały ponad 70 nowymi formami współpracy w ciągu ostatnich 5 lat, a obecnie są ukierunkowane na innowacje w zakresie transportu morskiego, wodoru i energetyki.

¹⁷ Zgodnie ze wspólnym komunikatem w sprawie międzynarodowego zarządzania oceanami JOIN(2016) 49 final.

¹⁸ Wyspy Cooka, Kiribati, Sfederowane Stany Mikronezji, Wyspy Salomona, Madagaskar, Mauritius, Mozambik i Seszele. Odbędą się rozmowy z innymi partnerami w regionie.

¹⁹ Z Tajwanem, Tajlandią, Chinami, Tajlandią, Ghaną, Koreą, USA i Japonią.

²⁰ Komisja ds. Tuńczyka na Oceanie Indyjskim, Organizacja Rybołówstwa Południowego Oceanu Indyjskiego, Komisja ds. Rybołówstwa na Zachodnim i Środkowym Pacyfiku oraz Regionalna Organizacja ds. Zarządzania Rybołówstwem na Południowym Pacyfiku.

poglądach w ramach regionalnych organizacji ds. zarządzania rybołówstwem w regionie Indo-Pacyfiku, aby wspierać te organy w zapewnianiu zrównoważonego rybołówstwa.

Ponadto UE:

- zapewni wsparcie w prowadzonych w Komisji do spraw Zachowania Żywych Zasobów Morskich Antarktyki negocjacjach w sprawie wyznaczenia trzech nowych morskich obszarów chronionych na Oceanie Południowym;
- będzie budować zdolności w zakresie lepszego zarządzania oceanami poprzez stworzenie międzynarodowej sieci danych morskich oraz regionalnego systemu prognoz oceanicznych; nee
- będzie kontynuować działania w regionie na rzecz lepszego regionalnego zarządzania oceanami, zapobiegania zanieczyszczeniu i ochrony mórz, w szczególności poprzez wspieranie wdrażania istotnych regionalnych konwencji morskich i planów działania. Skuteczne zarządzanie morskimi obszarami chronionymi zapewnią inicjatywy takie jak projekt partnerski UE–Azja Południowo-Wschodnia;
- będzie kontynuować dialogi na wysokim szczeblu na temat oceanów i rybołówstwa z Australią, Indonezją, Japonią, Nową Zelandią, a także „partnerstwo oceaniczne” z Chinami;
- będzie nadal odgrywać kluczową rolę jako **światowy dostawca usług w zakresie bezpieczeństwa morskiego** (zob. sekcja 4.6).
- będzie upowszechniać godne warunki życia i pracy rybaków zgodnie z normami pracy MOP.

4.4 ADMINISTRACJA CYFROWA I PARTNERSTWA CYFROWE

Zgodnie z komunikatem zatytułowanym „Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie”²¹ UE będzie dążyć do wzmocnienia międzynarodowych **partnerstw cyfrowych** w regionie Indo-Pacyfiku oraz nawiązywać nowe partnerstwa. Partnerstwa te mają na celu wzmocnienie współpracy technicznej, strategicznej i badawczej z partnerami w zakresie infrastruktury, transformacji cyfrowej przedsiębiorstw i usług publicznych oraz rozwoju umiejętności, również w celu ułatwienia handlu cyfrowego. Umożliwią one UE i partnerom o podobnych poglądach zapewnienie opracowywania norm dla powstających technologii, w tym w dziedzinach takich jak sztuczna inteligencja, zgodnie z zasadami demokracji i prawami podstawowymi. Podstawę ich działań będzie stanowił zestaw narzędzi wykorzystujący współpracę regulacyjną, budowanie zdolności i umiejętności oraz inwestycje we współpracę międzynarodową i partnerstwa na rzecz badań.

W najbardziej zaawansowanych przypadkach UE będzie dążyć do sformalizowania takich partnerstw poprzez **umowy o partnerstwie cyfrowym**, które będą negocjowane z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku o podobnych poglądach. Takie umowy rozszerzyłyby dwustronne stosunki handlowo-inwestycyjne poprzez zacieśnienie współpracy i interoperacyjności norm w kontekście powstających technologii, takich jak sztuczna inteligencja, w oparciu o zasady demokratyczne i prawa podstawowe, budowanie bardziej odpornych łańcuchów dostaw technologii, wspieranie innowacji opartych na wartościach i ułatwianie możliwości rynkowych dla przedsiębiorstw typu start-up i MŚP. Umożliwiłyby one pogłębioną współpracę w zakresie zarządzania danymi, zabezpieczonych przepływów i innowacji

²¹ „Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie”, [Cyfrowa dekada \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa-pl/cyfrowa-dekada)

opartych na danych. Stanowiłyby one uzupełnienie trwających w ramach Światowej Organizacji Handlu negocjacji w sprawie handlu elektronicznego w odniesieniu do konkretnych kwestii, które są istotne na potrzeby wsparcia handlu cyfrowego. Na wstępnym etapie UE proponuje zbadać możliwość rozpoczęcia negocjacji z **Japonią²², Republiką Korei i Singapurem.**

Partnerstwo cyfrowe między UE a **Indiami** zostało wzmocnione w maju 2021 r. poprzez umowę o zacieśnieniu współpracy w zakresie powstających technologii, takich jak sztuczna inteligencja, obliczenia wielkiej skali, technologie kwantowe, bezpieczna technologia 5G oraz cyfryzacja sektora publicznego.

W nadchodzących latach UE wzmocni swoją współpracę z ASEAN poprzez wspieranie **centralnego planu dotyczącego rozwoju cyfrowego ASEAN do roku 2025**. UE rozważa zaproponowanie wspólnego podejścia UE–ASEAN obejmującego łączność cyfrową i naukę, badania naukowe, technologie oraz inwestycje w innowacje.

UE będzie również kontynuowała swoje zaangażowanie w regionie w celu propagowania konwergencji między systemami **ochrony danych**, aby zapewnić bezpieczne i swobodne przepływy danych, zarówno w regionie, jak i między regionem a innymi obszarami, w tym UE. Obejmuje to aktywną współpracę z kluczowymi partnerami w celu osiągnięcia „ustaleń dotyczących **odpowiedniego stopnia ochrony**”, w przypadku gdy spełnione są odpowiednie warunki. Współpraca ta przyniosła już rezultaty, takie jak utworzenie największego na świecie obszaru swobodnych i bezpiecznych przepływów danych między UE a **Japonią** w 2019 r. oraz zakończenie rozmów w sprawie odpowiedniego stopnia ochrony z **Republiką Korei** w 2021 r. Ponadto trwają ważne prace prowadzone wspólnie z **Nową Zelandią** w celu zapewnienia ciągłości decyzji stwierdzającej odpowiedni stopień ochrony przyjętej na podstawie poprzedniego systemu ochrony danych UE. Inni partnerzy, w tym **Indie, Indonezja, Sri Lanka, Tajwan i Tajlandia** przyjęli lub wdrażają nowoczesne przepisy o ochronie danych. Mogłoby to utorować drogę dla przyszłych rozmów na temat odpowiedniego stopnia ochrony. UE intensyfikuje również dialog z organizacjami i sieciami regionalnymi, takimi jak **ASEAN**, które odgrywają coraz większą rolę w kształtowaniu wspólnych standardów ochrony danych.

Badania naukowe i innowacje

Współpraca międzynarodowa w zakresie badań naukowych i innowacji jest kluczowa w kontekście zielonej i cyfrowej transformacji, a także na potrzeby wspierania wzrostu, dobrobytu i dobrostanu społecznego. Współpraca z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku będzie propagowana w ramach programu „**Horyzont Europa**” zgodnie z globalnym podejściem UE²³ do współpracy w dziedzinie badań naukowych i innowacji. Współpraca ta będzie oparta na zasadzie otwartości, wyważonej w oparciu o większy poziom wzajemności i dążenie do równych warunków działania na podstawie poszanowania podstawowych zasad, takich jak wolność akademicka, równość płci, etyka, uczciwość i inkluzywność badań naukowych, otwarta nauka i kształtowanie polityki w oparciu o fakty.

²²Na szczycie, który odbył się w maju 2021 r., UE i Japonia postanowiły wzmocnić swoje partnerstwo cyfrowe poprzez uzgodnienie planu współpracy na rzecz rozszerzenia współpracy w zakresie technologii 6G, normalizacji, sztucznej inteligencji, łańcucha bloków, technologii kwantowej lub cyberbezpieczeństwa, a także współpracy na rzecz bardziej odpornych łańcuchów dostaw półprzewodników oraz zbadania możliwości współpracy w zakresie innowacji w zakresie zaawansowanych półprzewodników.

²³Globalne podejście do współpracy międzynarodowej w dziedzinie badań naukowych i innowacji.

Program „Horyzont Europa” umożliwia **włączenie** partnerów, których łączą wspólne wartości, w celu stworzenia bardziej systemowych możliwości w zakresie wspólnych badań naukowych i innowacji. Rozpoczęto nieformalne rozmowy z Australią, Japonią, Republiką Korei, Nową Zelandią i Singapurem. UE będzie ponadto nadal propagować współpracę w zakresie **rozwój kapitału ludzkiego**, obejmującą m.in. szkolenie i **mobilność naukowców** w ramach programu działań „Maria Skłodowska-Curie”. Współpraca naukowa i rozwój działań w dziedzinie współpracy regionalnej są również elementem partnerstwa UE–ASEAN.

Edukacja

Inwestycje UE w edukację zostaną zwiększone do co najmniej 10 % środków w ramach Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej (ISWMR) - Globalny Wymiar Europy²⁴ w celu wzmocnienia systemów edukacji. Niedawne zobowiązanie w ramach podejścia Drużyna Europy dotyczące przekazania 1,7 mld EUR na rzecz Globalnego Partnerstwa na rzecz Edukacji przełoży się na zwiększenie środków na szkolnictwo podstawowe i średnie, a także na kształcenie i szkolenie techniczne i zawodowe.

Nowy **program Erasmus+** będzie również zapewniał stałe możliwości **wymiany akademickiej** studentów i nauczycieli między regionem Indo-Pacyfiku a Europą, w szczególności w ramach kluczowych obszarów polityki związanych z zieloną i cyfrową transformacją²⁵.

4.5 KONEKTYWNOŚĆ

UE będzie działać na rzecz rozwoju wszystkich wymiarów konektywności z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku. Zasady, na których opiera się unijne podejście²⁶ (zrównoważone, kompleksowe i oparte na przepisach), stanowią główny element niniejszej strategii na rzecz regionu Indo-Pacyfiku.

Kluczowe znaczenie dla rozwoju tej współpracy będzie miało pełne partnerstwo między UE a jej państwami członkowskimi. UE będzie promować inwestycje w cyfryzację i lepsze połączenie Europy z jej partnerami w regionie Indo-Pacyfiku, w tym za pomocą inicjatyw Drużyna Europy i zgodnie z deklaracją UE z marca 2021 r. w sprawie europejskich bram danych²⁷. Zostanie to osiągnięte częściowo poprzez wspieranie partnerów we wdrażaniu **otoczenia regulacyjnego i politycznego**, które przyciągnie inwestycje prywatne i publiczne, stworzy równe warunki działania, zapewni spełnienie kryteriów w zakresie zrównoważonego rozwoju oraz przyjęcie międzynarodowych norm i zasad.

Pobudzenie inwestycji prywatnych będzie wymagało zaangażowania banków publicznych i agencji kredytów eksportowych państw członkowskich we współpracy z sektorem

²⁴Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/947 z dnia 9 czerwca 2021 r. ustanawiające Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej - Globalny Wymiar Europy

²⁵ W okresie 2014–2020 w ramach programu Erasmus+ odbyło się ponad 18 000 wymian studentów i nauczycieli pomiędzy regionem Indo-Pacyfiku i Europą, przy czym dwie trzecie beneficjentów przybyło z regionu Indo-Pacyfiku do Europy.

²⁶ Jak określono w komunikacie z 2018 r. w sprawie łączności między UE a Azją.

²⁷ Deklaracja w sprawie europejskich bram danych: [digital_day_2021_data_gateways_declaration_E5DAD6A3-ECB7-0A42-CB1F162C9F47AC25_74941\(3\).pdf](https://ec.europa.eu/digital-affairs/sites/default/files/2021-06/digital_day_2021_data_gateways_declaration_E5DAD6A3-ECB7-0A42-CB1F162C9F47AC25_74941(3).pdf)

prywatnym i instytucjami UE. W stosownych przypadkach, w uzupełnieniu Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy, działania obejmą dążenie do komplementarności z innymi instrumentami UE, takimi jak instrument „Łącząc Europę”, „Horyzont Europa” czy InvestEU, jak również wykorzystania zasobów i pomocy technicznej ze strony Europejskiego Banku Inwestycyjnego, Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju oraz międzynarodowych instytucji finansowych.

Dwaj pierwsi „partnerzy UE w zakresie konektywności”, Japonia i Indie, są głównymi partnerami w regionie Indo-Pacyfiku, podobnie jak ASEAN, z którym UE uzgodniła w grudniu 2020 r. wspólną deklarację ministerialną w sprawie konektywności. UE będzie dążyć do współpracy z tymi partnerami w zakresie wspólnych projektów, jednocześnie starając się zacieśnić współpracę z innymi partnerami regionalnymi, takimi jak Australia i Republika Korei, a także z podmiotami działającymi na arenie międzynarodowej, takimi jak Stany Zjednoczone i Kanada, w ramach stosunków wielostronnych (G7/G20), jak również dwustronnych. O determinacji UE w pogłębianiu konektywności z tym regionem świadczy zakończenie negocjacji w sprawie **kompleksowej umowy UE–ASEAN o transporcie lotniczym**, pierwszej tego rodzaju umowy między regionami, obejmującej 37 państw.

UE będzie ponadto:

- zacieśniać stosunki na najwyższym szczeblu technicznym poprzez **dialogi na temat transportu** prowadzone z partnerami w regionie, w tym z ASEAN, Singapurem i Japonią, a wkrótce również z Republiką Korei i Australią;
- kontynuować finansowanie sektorowej współpracy technicznej, w tym w ramach partnerstw na rzecz lotnictwa z wieloma regionami Azji;
- kontynuować dwustronne dialogi z partnerami strategicznymi w dziedzinie transportu morskiego i bezpieczeństwa;
- kontynuować dialogi w dziedzinie przestrzeni kosmicznej, w stosownych przypadkach z uwzględnieniem wymiaru bezpieczeństwa, oraz nawiązywać nowe wymiany z partnerami w regionie.

UE podejmie dalsze działania na rzecz nawiązania współpracy w zakresie konektywności z partnerami i organizacjami regionalnymi w Afryce Wschodniej i w zachodniej części Oceanu Indyjskiego, aby zapewnić większe dostosowanie do priorytetów w zakresie infrastruktury zatwierdzonych przez Unię Afrykańską na lata 2021–2030. Wspólnota Pacyfiku również powinna odnieść korzyści z bliższych stosunków. UE będzie dążyć do komplementarności z istniejącymi inicjatywami regionalnymi w Azji Południowej²⁸. W szerszej perspektywie UE będzie dążyć do osiągnięcia synergii w zakresie połączeń północ-południe w regionie i będzie nadal uczestniczyć w ramach ASEM dotyczących zrównoważonej konektywności.

4.6 BEZPIECZEŃSTWO I OBRONA

UE działa na rzecz promowania otwartej i opartej na przepisach architektury bezpieczeństwa regionalnego, w tym bezpiecznych morskich linii komunikacyjnych, budowania zdolności

²⁸ Obejmuje to inicjatywę dotyczącą regionalnych połączeń infrastrukturalnych w Azji Południowej, inicjatywę Państw z Regionu Zatoki Bengalskiej na rzecz Wielosektorowej Współpracy Technicznej i Gospodarczej oraz koalicję na rzecz rozwoju odpornej infrastruktury.

i zwiększonej obecności sił morskich w regionie Indo-Pacyfiku zgodnie z ramami prawnymi ustanowionymi przez UNCLOS.

UE i partnerzy z regionu Indo-Pacyfiku stoją w obliczu coraz bardziej podobnych wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa²⁹. UE zwiększyła swoją współpracę w dziedzinie bezpieczeństwa z partnerami poprzez zagraniczne misje i operacje realizowane w ramach wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (**WPBiO**), w tym w 2005 r. misję cywilną mającą na celu monitorowanie procesu pokojowego w Aceh w Indonezji, prowadzoną wraz z pięcioma partnerami z ASEAN: Malezją, Tajlandią, Brunei, Singapurem i Filipinami. UE prowadzi obecnie **18 misji cywilnych i wojskowych na całym świecie**, w tym operację sił morskich UE **EUNAVFOR u wybrzeży Somalii – operację Atalanta** na Oceanie Indyjskim, jak również **EUTM Mozambik**.

Obecność sił morskich

W ubiegłym roku siły morskie UE u wybrzeży Somalii (EU NAVFOR) uczestniczące w operacji Atalanta przeprowadziły udane **wspólne ćwiczenia morskie** z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku, w tym z Japonią, Pakistanem, Indiami i Dżibuti. UE będzie dążyć do przeprowadzania **większej liczby wspólnych ćwiczeń i zawinięć do portów** z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku, w tym ćwiczeń wielostronnych, w celu zwalczania piractwa i ochrony wolności żeglugi, co jednocześnie pozwoli wzmocnić dyplomację morską UE w tym regionie.

Biorąc pod uwagę, jak ważna jest znacząca obecność europejskich sił morskich w regionie Indo-Pacyfiku, UE poszuka sposobów na zapewnienie zwiększonego **rozmieszczenia sił morskich** państw członkowskich w tym regionie. Uwzględniając wnioski wyciągnięte z pierwszej oceny unijnej koncepcji **skoordynowanej obecności na morzu**³⁰, UE oceni możliwość wskazania **morskich obszarów zainteresowania w regionie Indo-Pacyfiku** i nawiąże współpracę z partnerami w regionie, w tym poprzez zbadanie możliwości włączenia ich do tej inicjatywy.

Budowanie zdolności w zakresie bezpieczeństwa morskiego

UE będzie nadal realizować swój program na rzecz regionalnego bezpieczeństwa morskiego dla partnerów z zachodniej części Oceanu Indyjskiego, a także dążyć do **rozszerzenia projektu w zakresie budowania zdolności – programu „Najważniejsze szlaki morskie na Oceanie Indyjskim” (CRIMARIO)** w celu uwzględnienia obszaru **południowego Pacyfiku** oraz do osiągnięcia większej synergii z partnerami o podobnych poglądach. UE będzie budować zdolności morskie w zakresie zwalczania handlu narkotykami, handlu ludźmi i przestępstw przeciwko dzikiej przyrodzie, a także nielegalnych przepływów finansowych związanych z terroryzmem. UE będzie również zachęcać do konsolidacji mechanizmów wymiany informacji za pośrednictwem **ośrodków syntezy informacji**, w tym poprzez platformę wymiany informacji na temat regionu Indo-Pacyfiku (IORIS).

Rozszerzanie partnerstw UE

²⁹ Konkluzje Rady z maja 2018 r. o zwiększeniu współpracy UE w zakresie bezpieczeństwa w Azji i w stosunkach z tym kontynentem.

³⁰ <https://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2021/01/25/gulf-of-guinea-council-conclusions-launching-the-pilot-case-for-the-coordinated-maritime-presences-concept/>

UE będzie dążyć do odgrywania większej roli w **architekturze bezpieczeństwa ASEAN** i uczestniczyć w **strukturach spotkania ministrów obrony ASEAN i Państw Dialogu (ADMM+) oraz weźmie udział w Szczycie Azji Wschodniej**. Ponadto UE zwiększy swoje zaangażowanie na innych forach, takich jak symposium na temat sił morskich na Oceanie Indyjskim.

UE zintensyfikuje swoje **dialogi** z partnerami na temat bezpieczeństwa i obrony, w tym na temat zwalczania terroryzmu, cyberbezpieczeństwa, nieprolifracji i rozbrojenia, przestrzeni kosmicznej oraz dialogi na temat bezpieczeństwa morskiego. W tym kontekście UE oddelegowuje **doradców wojskowych** do delegatur Unii w regionie (do chwili obecnej w Chinach i Indonezji). UE ustanowi unijną sieć dyplomacji cyfrowej, współpracując z delegaturami UE, a także z odpowiednimi ambasadami państw członkowskich na całym świecie.

Unia zwiększy również skalę działań prowadzonych wspólnie z partnerami w ramach projektu dotyczącego **zwiększenia współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa w Azji oraz z tym kontynentem (ESIWA)**, obejmującego walkę z terroryzmem, cyberbezpieczeństwo, bezpieczeństwo morskie i zarządzanie kryzysowe. Na etapie pilotażowym partnerami są Indie, Indonezja, Japonia, Republika Korei, Singapur i Wietnam, przy czym unijni eksperci wojskowi są już obecni w Indonezji i Wietnamie.

Partnerzy z regionu Indo-Pacyfiku wnieśli już wkład w misje i operacje UE w ramach WPBiO na rzecz **pokoju i stabilności**. UE zawarła **umowy w sprawie ram udziału** z Australią, Republiką Korei, Nową Zelandią i Wietnamem. UE będzie zachęcać partnerów z regionu Indo-Pacyfiku do większego udziału w misjach i operacjach w ramach WPBiO, dążyć do zawarcia umów w sprawie ram udziału z innymi partnerami z regionu Indo-Pacyfiku, jak również wspierać działania partnerów z regionu Indo-Pacyfiku na rzecz rozwijania ich własnych zdolności w zakresie utrzymywania pokoju.

Nowe wyzwania związane z bezpieczeństwem

Jeśli chodzi o **cyberbezpieczeństwo**, UE wzmocni budowanie zdolności partnerów do walki z cyberprzestępczością, korzystając z istniejących norm i mechanizmów współpracy (tj. konwencji budapeszteńskiej Rady Europy o cyberprzestępczości) oraz w celu zwiększenia odporności na zagrożenia cybernetyczne. Jeżeli chodzi o **walkę z terroryzmem**, Unia podejmie działania mające na celu wzmocnienie pozycji społeczności w walce z brutalnym ekstremizmem. UE będzie również wspierać współpracę między Europolem a organami ścigania partnerów.

UE będzie współpracować z partnerami w zakresie **bezpieczeństwa jądrowego i nierozprzestrzeniania broni jądrowej, chemicznej i biologicznej**. Będzie wspierać wykonanie i upowszechnianie **Traktatu o handlu bronią** oraz dążyć do opracowania wraz z partnerami o podobnych poglądach wielostronnych inicjatyw w zakresie **kontroli wywozu broni i kontroli wywozu produktów podwójnego zastosowania**. Od 2010 r. UE prowadzi współpracę z państwami ASEAN w ramach inicjatywy UE w zakresie centrów doskonałości ds. substancji chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych (EU CBRN CoE). Inicjatywa ta będzie nadal wykorzystywana do wspierania partnerów i regionów w zwiększaniu możliwości w zakresie ograniczania ryzyka związanego z CBRJ i zarządzania

bezpieczeństwem w odniesieniu do wszystkich zagrożeń zgodnie z podejściem opartym na dobrowolności i zapotrzebowaniu³¹.

UE zapewni wsparcie w walce ze zjawiskiem **manipulacji i ingerencji w zakresie informacji** ze strony zagranicznych podmiotów państwowych i niepaństwowych w regionie Indo-Pacyfiku za pomocą nowych narzędzi służących do identyfikacji, analizy i oceny przypadków manipulacji w zakresie informacji, przeciwdziałania takim działaniom i nakładania kar za takie manipulacje. Unia rozbuduje sieci ekspertów w regionie, będzie prowadzić wymianę informacji i doświadczeń z partnerami o podobnych poglądach oraz zwiększać świadomość na temat zjawiska manipulacji i ingerencji w zakresie informacji. Działania w tej dziedzinie będą obejmowały wspieranie niezależnych treści na użytek środków masowego przekazu. Pomoże to stworzyć pluralistyczne i oparte na faktach środowisko informacyjne, zmniejszyć zależność od kontrolowanych przez państwo zagranicznych mediów i przyczyni się do przeciwdziałania ich wpływowi.

4.7 BEZPIECZEŃSTWO LUDZKIE

Zdrowie

Pandemia COVID-19 ujawniła na całym świecie słabe punkty w zakresie systemów opieki zdrowotnej, mechanizmów reagowania na epidemie oraz potencjału badawczego i produkcyjnego w dziedzinie chorób wirusowych i szczepionek. **Zdrowie stało się zatem głównym tematem współpracy z wieloma partnerami w regionie Indo-Pacyfiku.** W 2020 r. UE przyjęła dwa duże programy regionalne, aby pomóc partnerom w stawieniu czoła sanitarnym skutkom pandemii.

UE będzie nadal współpracować ze wszystkimi partnerami z regionu Indo-Pacyfiku, aby zapewnić skuteczną wielostronną reakcję na **COVID-19 i przyszły globalny kryzys zdrowotny**. Obejmowałyby to:

- wspieranie partnerów z regionu Indo-Pacyfiku o niskich i średnich dochodach w uzyskiwaniu **dostępu do szczepionki przeciwko COVID-19** w ramach **programu COVAX** oraz za pośrednictwem innych środków. UE wspiera wiele państw w tym regionie³², dostarczając środki ochrony osobistej i sprzęt medyczny, leki oraz wiedzę specjalistyczną w dziedzinie zdrowia. Indie będą głównym obszarem współpracy, w tym w zakresie jakości farmaceutycznych składników czynnych; Przyszły unijny urząd ds. gotowości i reagowania na wypadek stanu zagrożenia zdrowia będzie ściśle współpracować z globalnymi partnerami w celu zajęcia się kwestią międzynarodowych łańcuchów dostaw oraz zwiększenia światowych zdolności produkcyjnych i dostępu do medycznych środków przeciwdziałania.

³¹ https://europa.eu/cbrn-risk-mitigation/index_en

³² Afganistan, Bangladesz, Bhutan, Kambodża, Fidzi, Indie, Indonezja, Kiribati, Laos, Malediwy, Mongolia, Nepal, Pakistan, Papua-Nowa Gwinea, Filipiny, Samoa, Wyspy Salomona, Sri Lanka, Timor Wschodni, Tonga, Tuvalu, Vanuatu i Wietnam.

- wzmocnioną wielostronną współpracę zgodnie ze strategią farmaceutyczną UE na rzecz zapewnienia **bezpiecznych i zróżnicowanych łańcuchów dostaw produktów farmaceutycznych i przemysłowych związanych ze zdrowiem** w celu ułatwienia dostępu do wysokiej jakości leków i produktów zdrowotnych;
- wspólne badania na rzecz zwalczania chorób zakaźnych i poprawy dostępu do produktów leczniczych i leczenia. W ramach programu badawczego „**Horyzont Europa**” partnerzy z regionu Indo-Pacyfiku będą mogli uczestniczyć w finansowanych przez UE działaniach w zakresie badań naukowych i innowacji;
- podłączenie zainteresowanych państw, które wprowadziły interoperacyjne systemy zaświadczeń COVID-19, do systemu **unijnego cyfrowego zaświadczenia COVID**. UE udostępniła publicznie specyfikacje techniczne oraz oprogramowanie podstawowe jako oprogramowanie otwarte;
- wspieranie transformacji w kierunku zdrowych i zrównoważonych **systemów żywnościowych**. UE dąży do zacieśnienia współpracy w zakresie strategii „od pola do stołu” i strategii na rzecz bioróżnorodności z partnerami o podobnych poglądach. UE zamierza nawiązać dialog na temat zrównoważonych systemów żywnościowych z zainteresowanymi partnerami z regionu Indo-Pacyfiku (niektórzy z nich planują własne strategie i programy dotyczące zrównoważonego rozwoju), bądź też zawrzeć dwustronne i wielostronne porozumienia na rzecz współpracy w zakresie bezpieczeństwa żywności, zdrowia zwierząt i roślin oraz zrównoważonego rozwoju;
- współpracę w zakresie zwalczania zanieczyszczenia powietrza, w szczególności w ośrodkach miejskich.

Zwiększenie zaangażowania UE na rzecz zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i gotowości na wypadek klęsk żywiołowych

Region Indo-Pacyfiku jest bardzo narażony na klęski żywiołowe i katastrofy antropogeniczne. Zmiana klimatu nie tylko potęguje to narażenie, ale jest też czynnikiem zwielokrotniającym zagrożenie, który komplikuje i przedłuża sytuacje konfliktowe, a także zwiększa potrzeby humanitarne. W szczególności zapobiegawcze podejście do działań humanitarnych i systemy wczesnego ostrzegania mogą pomóc w zwiększeniu odporności społeczności w regionach podatnych na zagrożenia. UE wykorzysta również swoje przewodnictwo w platformie reagowania na wysiedlenia wywołane klęskami żywiołowymi w 2022 r. do promowania globalnych działań na rzecz ochrony osób wysiedlonych wskutek klęsk żywiołowych i zmiany klimatu w regionie Indo-Pacyfiku.

Przez ostatnie 25 lat UE prowadziła współpracę z podmiotami w regionie w zakresie gotowości na wypadek klęsk żywiołowych i reagowania na nie – w tym z Afganistanem, Pakistanem, Iranem, Mozambikiem, Bangladeszem, Mjanmą/Birmą, Filipinami, Nepalem i niektórymi państwami ASEAN najbardziej dotkniętymi klęskami żywiołowymi i katastrofami antropogenicznymi. W odpowiedzi na sytuacje nadzwyczajne lub klęski żywiołowe UE dostarczała artykuły pierwszej potrzeby i wysyłała zespoły ratownicze i będzie nadal wspierać budowanie zdolności w zakresie zarządzania klęskami żywiołowymi we współpracy z organizacjami takimi jak centrum koordynacyjne ASEAN ds. pomocy humanitarnej (**centrum AHA**). Rozważone zostaną również działania w kontekście koalicji na rzecz infrastruktury odpornej na klęski żywiołowe.

Europejski globalny system nawigacji satelitarnej będzie oferował nową usługę rozsyłania komunikatów alarmowych z wykorzystaniem infrastruktury Galileo. Trwa współpraca z Japonią w celu opracowania wspólnego formatu komunikatów służących do powiadamiania

o sytuacjach nadzwyczajnych. Unijna usługa programu Copernicus w zakresie zarządzania kryzysowego w dalszym ciągu wspiera działania pomocowe w krajach regionu Indo-Pacyfiku oraz jest źródłem informacji wykorzystywanych do wczesnego ostrzegania o powodziach, suszach i pożarach lasów oraz ich monitorowania.

5. WYKONANIE AGENDY: KLUCZOWE DZIAŁANIA

UE włączy niniejszą strategię do głównego nurtu dialogów prowadzonych obecnie ze partnerami regionalnymi i wielostronnymi oraz skoordynuje podejście względem regionu Indo-Pacyfiku z państwami członkowskimi UE. W realizacji strategii pomogą szczyty, spotkania ministerialne, dialogi i przyszłe umowy z partnerami w regionie. Parlament Europejski będzie w pełni informowany.

Realizacja strategii będzie finansowana z szeregu źródeł - w tym z Instrumentu Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej – Globalny Wymiar Europy, zgodnie z jego zakresem. UE zmaksymalizuje wpływ swojego budżetu poprzez wdrażanie gwarancji i instrumentów finansowania mieszanego wspieranych z Europejskiego Funduszu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Plus, aby zapewnić szeroką mobilizację finansowania na rzecz rozwoju, w tym z sektora prywatnego, we współpracy z europejskimi i międzynarodowymi instytucjami finansowymi.

Najważniejsze informacje o proponowanych działaniach UE:

- *współpraca z partnerami z regionu Indo-Pacyfiku w celu stworzenia bardziej odpornych i zrównoważonych globalnych łańcuchów wartości poprzez dywersyfikację stosunków handlowych i gospodarczych oraz poprzez opracowanie standardów i przepisów technologicznych zgodnych z wartościami i zasadami UE;*
- *zakończenie negocjacji handlowych UE z Australią, Indonezją i Nową Zelandią; wznowienie negocjacji handlowych i rozpoczęcie negocjacji inwestycyjnych z Indiami; zawarcie umowy o partnerstwie gospodarczym ze Wspólnotą Wschodnioafrykańską; ocena możliwości wznowienia negocjacji handlowych z Malesją, Filipinami i Tajlandią oraz ewentualne negocjacje międzyregionalnej umowy handlowej z ASEAN;*
- *zawarcie umów o partnerstwie i współpracy z Malesją i Tajlandią; rozpoczęcie negocjacji w sprawie umowy o partnerstwie i współpracy z Malediwami oraz doprowadzenie do pełnej realizacji planowanej umowy o partnerstwie między UE a krajami Afryki, Karaibów i Pacyfiku;*
- *zawarcie zielonych sojuszy i partnerstw z chętnymi i ambitnymi partnerami z regionu Indo-Pacyfiku w celu przeciwdziałania zmianie klimatu i degradacji środowiska;*
- *wzmocnienie zarządzania oceanami w regionie, w tym zwiększenie wsparcia UE na rzecz systemów zarządzania i kontroli dotyczących rybołówstwa w krajach regionu Indo-Pacyfiku, zwalczanie połowów NNN oraz wdrożenie umów o partnerstwie w sprawie zrównoważonych połowów;*
- *rozszerzenie sieci partnerstw cyfrowych na partnerów z regionu Indo-Pacyfiku, jak również zbadanie możliwości zawarcia nowych umów o partnerstwie cyfrowym;*
- *przyspieszenie wdrażania partnerstw na rzecz konektywności z Japonią i Indiami; wspieranie partnerów w tworzeniu odpowiedniego otoczenia regulacyjnego i ułatwienie mobilizacji środków finansowych niezbędnych do celów poprawy konektywności między Europą a regionem Indo-Pacyfiku w praktyce;*

- *wzmocnienie współpracy w zakresie badań i innowacji w ramach programu „Horyzont Europa”; zbadanie możliwości włączenia do tego programu kwalifikujących się partnerów z regionu Indo-Pacyfiku o podobnych poglądach, takich jak Australia, Japonia, Republika Korei, Nowa Zelandia i Singapur;*
- *zbadanie sposobów zapewnienia większego **rozmieszczenia sił morskich** państw członkowskich UE w celu wsparcia ochrony morskich linii komunikacyjnych i wolności żeglugi w regionie Indo-Pacyfiku, przy jednoczesnym zwiększeniu zdolności partnerów z regionu Indo-Pacyfiku w zakresie zapewnienia **bezpieczeństwa morskiego**.*
- *zwiększenie **wsparcia na rzecz systemów opieki zdrowotnej** i gotowości na wypadek pandemii w najsłabiej rozwiniętych krajach regionu Indo-Pacyfiku, zwiększenie współpracy w zakresie badań nad chorobami zakaźnymi w kontekście programu badawczego „Horyzont Europa”;*

Komisja i Wysoki Przedstawiciel zwracają się do Parlamentu Europejskiego i Rady o zatwierdzenie podejścia przedstawionego w niniejszym wspólnym komunikacie oraz o współpracę przy realizacji określonych w nim działań i przeprowadzeniu ich przeglądu.
